

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה.....1
- ב. סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות.....4
- ג. בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגדרת על גבי כסתות.....4
- ד. ואמר אי אלהימו צור חסיו בו.....5

דף נו.

א. שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה

העכו"ם אין¹ מקבלין מהן קרבנות אלא עולות בלבד שנאמר² (ויקרא כב פסוק כה) ומיד בן נָכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֱלֹהִים, אפילו עולת העוף מקבלין מן הנכרי אף על פי שהוא עובד ע"ז.

אבל אין מקבלין מהן שלמים ולא מנחות ולא חטאות ואשמות, וכן עולות שאינן באות בנדר ונדבה אין מקבלין אותן מן הנכרי, כגון עולת יולדת וכיוצא בה, מעולות שאינן באות משום נדר ולא משום נדבה.

וגם העולות³ שהם קרבנות עכו"ם אם הקריבן והן בעלי מומין לוקה שנאמר (ויקרא כב פסוק כה) ומיד בן נָכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֱלֹהִים. וחייב בכל מה שחייב בכל קרבן בעל מום⁴ דהיינו שחייב על השחיטה⁵, ואפילו ישראל ששחט, והזריקה וההקטרה בכהן, ואינו חייב אלא אחת גם אם עשה את כולם, וי"א⁶ שאינו חייב על השחיטה.

¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה ב

² ועיין לחם משנה שם שהקשה האידך יליף הרמב"ם מפסוק זה הא בא לאסור הקרבת בעלי מומים בכל הקרבנות ועיין אבן האזל שם שתירץ דכיון דכתיב לחם אלוהיכם והא בפשוטו קאי אעולה שהיא כליל לה מניה ילפינן דעולה בעלת מום אסור אבל תמים מקבלין ומהמילים מכל אלה ילפינן לרבות אף שאר קרבנות ועיי"ש מה שפלפל עוד בדברי בלח"מ ובדעת תוס' ועיין קרן אורה מנחות עג ע"ב בתוס' ד"ה איש

³ רמב"ם איסורי מזבח פ"א ה"ו

⁴ ויש בזה רבותא גדולה שאע"ג שקי"ל שלא נצטוו בני נח בקרבנות שלהם אלא במחוסר אבר כדאיתא בזבחים קמז ע"ב זהו דוקא במזבח דידהו דלבני נח הותרו הבמות תמיד אבל במזבח דידן כל מום אסור ולוקה

⁵ ערוך השולחן העתיד שם סי' נ סעי' מז

⁶ כך דייק במנחת חינוך מצוה רצב אות ג בדעת החינוך ממש"כ שכהן חייב ומשמע שישראל אינו חייב ועל כרחק צריך לומר דאינו מחוייב על שחיטה של קרבן בעל מום של גוי, דאי לאו הכי שחיטה כשרה בזר אם כן

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אע"ג שיש אומרים שאם נשאל הבעלים על הקדשו אינו לוקה משום לאוין של בעל מום מ"מ אם העכו"ם נשאל על קרבנו' לכו"ע לוקה.

העכו"ם עצמו שהקדיש, אינו חייב על ההקדש משום לאו זה, וכן אינו חייב משום כל אשר בו מום⁸.

ונוהגת בכהנים ובזמן שישראל שרויין על אדמתן, כי אז הוא זמן ההקרבה⁹.

נכרי שהביא שלמים מקריבין אותן עולות, שהעכו"ם לבו לשמים נדר שלמים ונתנם לישראל על מנת שיתכפר בהן לישראל אוכלין אותן הישראלים כשלמי ישראל וכן אם נתנן לכהן כהן אוכלין¹⁰.

הגוים שנתנו¹¹ מחצית השקל אין מקבלין מהם¹².

גוי שהתנדב מעות לקרבנות צבור אין מקבלין ממנו¹³ ואפילו גר תושב¹⁴.

בישראל נמי, וצריך לומר דסבירא ליה דהוי לאו בפני עצמו ואינו עובר על הלאוים הקודמין, וכאן אין לימוד על השחיטה, ולשון לא תקריבו משמע וזיקה וקבלה אבל לשון הרמב"ם "ולא קרבנות ישראל בלבד אלא אף קרבנות גוים אם הקריבם והם בעלי מומין לוקה" משמע שעובר בכל מה שעובר הישראל וה"ה שחיטה ולהכי לא כתה אם הקריבם כהן כיון ששחיטה כשירה בזר

⁷ שבוז חמור קדשי גוים, דעל קדשי גוים בודאי אין הגוי יכול לשאול, כי זה דלא יחל אבל אחרים מחללין זה דוקא בישראל אבל בגוי לא שייך דינים אלו דלישראל נאמרו ועיין משנה למלך בפ"ב מנזירות הי"ג לענין מופלא הסמוך לאיש אם יש לו היתר חכם, דלענין זה לא איתרבי, מכל שכן בגוים דלענין הקדש הקדש נתרבו אבל לא לענין היתר חכם. מנחת חינוך מצוה רצ"ב אות ג

⁸ עיין אלה המצוות ל"ת צא

⁹ חינוך מצוה רצב ולכאורה זה רק החינוך לשיטתו שאין לוקה על השחיטה וכן לשיטתו (עיין ל"ת צב) שבזמן הזה אף בבחמת ישראל אין לוקה אבל לרמב"ם שלוקה על השחיטה וכן"ל לפי משנ"כ בל"ת צב בשם המנחת חינוך שאפשר שלוקים בזמן הזה משום שחיטת בעלי מומים דישראל א"כ ה"ה הכא גבי שחיטת בעלי מומים דעכו"ם

¹⁰ רמב"ם מעשה הקרבנות שם ה"ג

¹¹ רמב"ם שקלים פ"א ה"ז

¹² בתורת כהנים פרק ז' פיס' י"ב מניין שאין מקבלין שקלים מן העובר כוכבים ת"ל ומיד בן נכר לא תקריבו פי' שקלים לקנות מהם תמידין

¹³ בתו"כ שם אין לי אלא תמידין פי' דמיקרו להם דכתיב את קרבני לחמי מניין לרבות שאר קרבנות ת"ל מכל אלה והא דתניא בחולין פ"א (י"ג ב') איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל בקרבנות יחיד קאמר אבל בקרבנות צבור לא יהיה להם חלק ונחלה בגורל השם ומוכא בתוס' מנחות ע"ג ע"ב ד"ה איש שאין מקבלין מן הגוי והרמב"ם לא כתב לאסור משום לאו זה כיון דבש"ס דילן בתמורה ז' ע"א לא משמע הכי דאמרינן האי ומיד בן נכר למה לי סלקא דעתך אמינא כיון דבמזבח דידהו שרי וכו', נראה דהמקרא מיותר רק בא ללמד זה, עי"ש (מנחת חינוך רצב אות ד)

¹⁴ רמב"ם שם פ"ד ה"ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

י"א¹⁵ שאפילו אם מסר הגוי המעות או השקלים לציבור במתנה. אין מקריבין ממנו. וי"א¹⁶ שאינו אלא איסור דרבנן להקריבו, שמא לא מסרו בכונה גמורה.

ואם הקריבו ממתנת או שקלי הגוי אין לוקים עליו¹⁷.

אפשר¹⁸ שישראל מומר, אין מקבלים ממנו כמו שאין מקבלים מן הגוי¹⁹. וי"א²⁰ שאין מקבלים ממנו כלל.

¹⁵ התוס' שם הוסיפו וקמ"ל קרא דאפילו בא הגוי ומסרו לציבור אין מקבלין ממנו. וכן הוא בסמ"ג לא תעשה שייד ולכאורה מנא ליה דצד הסברא אם מסרו לציבור הוי ליה כאילו נתן מתנה לציבור, א"כ הרי הוא של הציבור לגמרי כמו אם יחיד מוסר קרבנו לציבור, ועיין משנה למלך פ"ד משקלים ה"ו שפלפל באריכות. ונראה דיצא להם ממסכת שקלים פ"א משנה ה', דמבואר שם אע"פ שאמרו אין ממשכנים נשים ועבדים וקטנים, אם שקלו מקבלים מידם, הגוי והכותי ששקלו אין מקבלין מידם וכו'. והנה ברישא דנשים מקבלים מידם מבואר בר"ע מברטנורא שם בתנאי שימסרו לציבור כי היכי דלא ליהוי קרבן ציבור קרב משל יחיד, והיינו כיון דאין מחוייבים בשקלים א"כ קרבן ציבור קרב משל יחיד, על כרחך איירי דמסרו לציבור, וא"כ סיפא דגוי אין מקבלין מיירי דומיא דרישא אף במסרו לציבור ומ"מ אין מקבלין מן הגוי (מנ"ח שם)

¹⁶ עיין רמב"ם פ"א משקלים ה"ז שסתם וכתב, דנשים ועבדים מקבלין מהם, וגוים אין מקבלין מהם שקלים, ולא כתב דמקבלין מהם דוקא במסרו לציבור וגוים אין מקבלין אף במסרו לציבור, דכיון דנתנו במתנה לציבור א"כ אין לגוי בו כלום, כמו שקונים קרבנות ציבור אף מן הגוים ומה לי מכר ומה לי מתנה, ואי שמא לא ימסרנו יפה זה חשש דרבנן, עי"ש בהסוגיות שמובא במשנה למלך שם פ"ד ה"ו. ועיין בשער המלך הל' שקלים פ"ד ה"ז שעמד על דברי הרמב"ם, שסתם בהל' שקלים דמקבלים מהם ולא כתב דצריך מסירה לציבור, עי"ש שהניח בצ"ע. מ"מ דין זה לעבור על הלאו בגוי אף במסירה לציבור אינו מוכח כלל, ובפ"א משקלים ה"ז כתב דאין מקבלין מהם, אבל לא כתב כמו שמבואר בתורת כהנים (כאן) דעובר בלאו הזה ומיד בן נכר וגו', ומ"מ צ"ע (שם) ולפי מה שנכתב לעיל מהאבן האזל א"כ ע"כ לא יליף הרמב"ם מפסוק זה איסור דקבלת שקלים וקרבן ציבור מעכו"ם כיון שילפינן מינינן א. איסור בעלי מומים ב. דאין מקבלים מהם אלא עולות תמימים אבל התו"כ יליף דין השני מהא דכתיב אשר יקריבו לה' לעולה אין לי אלא עולה בלבד וא"כ יליף "מלחם אלוהים" ו"מכל אלה" שאין מקבלים שקליהם וקרבנות צבור מהם

¹⁷ דללקות על הלאו הזה כמו כאן גבי בעל מום דלוקין מן הלאו הזה, אפשר דבעל מום הוי כמו מפורש בקרא. ודבר זה דקרבן ציבור אינו מפורש הוי כמו לאו שבכללות ואין כאן מקומו ועוד כי השקלים של הגוי נתבטלו ברוב שקלי ישראל כמבואר בשער המלך פ"א משקלים ה"א. ובגוי דהקדשו הקדש א"כ לאו ממון ידיה הוי ובטל מן התורה, ובפרט במסרו לציבור עכ"פ המתנה קיימת רק דגזירת הכתוב הוי דלא יקריב, א"כ מן התורה עכ"פ לאו ממון גוי ובטל ברוב מן התורה, רק מדרבנן אינו בטל מחמת מטבע לא בטל (ועיין באבני מילואים אהע"ז סי' כ"ח סעיף ל"ג ד"ה ואכתי)

¹⁸ עיין כו"פ יו"ד ב א עונג יו"ט נד בהגה"ה (עו ע"א)

¹⁹ עיין תוס' מנחות ע"ג ע"ב ד"ה איש, שכתבו ואין לומר דהאי בן נכר מיירי בישראל מומר דהא אמרינן פ"ק דתמורה וכו'. עכ"פ אני מסופק דמ"מ דרש של תורת כהנים לענין קרבן ציבור הוי ג"כ לענין ישראל מומר, דפשטא דקרא בן נכר הוי ישראל מומר כמו גבי פסה, ומומר יותר המור לענין זה שאין מקבלין ממנו שום קרבן, אפשר דג"כ אסור לקבל ממנו קרבן ציבור אף במסרו לציבור, או שקלים, כמבואר בתורת כהנים שם. וכעת לא ראיתי להרמב"ם בהל' שקלים שיביא דין זה בישראל מומר (שם)

²⁰ ליקוטי הלכות מנחות יג (ג ע"ב בדפו"י) עין משפט אות ל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אסור לישראל²¹ לקבל צדקה מן הגוים בפרהסיא משום שיש בה חילול השם, שאומרים הגוים כמה מגונה אומה זו שאין מפרנסין ענייהם²². אולם אם נותן עבור אינטרס עצמי ולא עבור זכות הצדקה כגון שנותן כדי שיחיה בנו מותר לקבל²³.

ב. סבור רבנו לקרוביה משום שלום מלכות

למרות שהתבאר שקרבנות עכו"ם אם הקריבן והן בעלי מומין לוקה שנאמר (ויקרא כב פסוק כה) וּמִיד פֶּן נִכָּר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֶלֶה. משום שלום מלכות מותר להקריב מכיון שיש בזה חשש ספק נפשות²⁴.

ג. בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסתות

יש לזהר²⁵ כשאדם לובש מלית, שלא יגרר ציציותיו על הארץ, שמתבזין הן בזה, ועוד כי קרוב הדבר שיפסקו ויפסלו²⁶, ועליו הכתוב אומר²⁷ (ישעיהו יד פסוק כג) וְטֹאטְאִתִּיהָ בְּמֹטָאטָא הַשְּׂמִד, ולכן יגבהם ויתחבם בחגורו²⁸.

²¹ שו"ע יו"ד רנד א

²² והני מילי דאפשר ליה לאיתזוני בצניעה, אבל אם אי אפשר לו להיות בצדקה של ישראל וגם אינו יכול ליטלה בצניעה מן הגוים הרי זה מותר, דאנוס הוא להחיות את עצמו.

²³ חסד לאברהם ועיין בחשוקי חמד כאן.

²⁴ במגן אברהם סימן תרנו ס"ק ח כתב "משמע קצת בגיטין ד' נ' ובמעש' דבר קמצא שמותר לעבור על ל"ת מפני אימת המלכות ע"ש" ועיין פרי מגדים אשל אברהם שם שכתב ויש לומר ספק פיקוח נפש הוה, וכ"כ במהר"ם שיק מצוה רצג ועיי"ש בפמ"ג כתב עוד ועיין יורה דעה [סימן] קנ"ז [סעיף א בהגה] ובש"ך [ס"ק] ג'. ויראה החילוק בין עשה ללא תעשה, זה קום ועשה וזה שב ואל תעשה, וממילא אם אנסו עכו"ם לעבור [על] בל יראה בחמץ בפסח בשב ואל תעשה, יש לומר דאין מחויב לבזבז הון רב, על דרך משל שלא לבער חמצו שנתחמץ בפסח, ואפשר התם כל שאנוס אין עובר, וצ"ע.

²⁵ שו"ע ונו"כ או"ח כא ד

²⁶ בבית יוסף (או"ח סו"ס י') כתב לגבי אותם בגדים ארוכים, גלימות, שבאו מארץ מצרים שלא היו מטילים בהם ציצית. והטעם שאם היו נותנים בהם ציצית היו נפסקין הציציות בכל עת בדריסת הרגלים, ולא חייבה התורה בכה"ג דדרכי דרכי נועם כתיב. והדרכי משה שם השיג עליו מהא דאמרינן הכא בכן ציצית הכסת שהיו ציציותיו נגררים אחריו, ולא חששו ממה שהם נפסקים בכל עת.

²⁷ לבוש שם מהאגור (סי' י') בשם הגהות מרדכי

²⁸ מ"ב שם יח

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

יש מהפוסקים שכתבו שהאיסור הוא רק בנגררין הציציות על הארץ ולא על גבי מקום גבוה²⁹. ויש שכתבו³⁰ שהאיסור הוא רק בשעת הלבישה ולא אח"כ. ויש שכתב שאין איסור רק בשעה שהולך ולא בשעה שעומד על מקומו. אולם העיקר³¹ שאין לחלק בין עומד להולך ובין לובש למונח³². יש שכתבו³³ שראוי שיהיו הציציות ארוכים וגדולים.

דף נו:

ד. ואמר אי אלהימו צור חסיו בו

²⁹ עיי"ש בעולת תמיד ז שדווקא על הארץ אבל על הסכגל והאצטבא אין להקפיד. ובמגן אברהם שם ג כתב וק' דבס"י כ"ג ב' דאם נגרר על הקברות אסור משום לועג לרש משמע בעלמא אין איסור בנגרר' ונ"ל דהקברים היו גבוהים מן הארץ והיו הציציות של ר' יונתן נגררים עליהם ואסרו משום לועג לרש אבל משום בזוי מצוי ליכא כיון שאין נגררין אלא במקום גבוה.

³⁰ במג"א שם הקשה ועוד דמשמע לכאורה מדאמר' בן ציצית הכסת שהיו ציציותיו נגררים ע"ג כרים וכסתו' משמע לכאורה דאנשים אחרים היו ציציותיה' נגררין על הארץ וכ"מ ממ"ש סוף סי' י' ע"ש וגבי בן ציצית הכסת יש לדחות דשל אחרי' לא היו נגררים כלל על הארץ א"נ י"ל דדוק' בשגוררים בשעת לבישה הוי ביזוי דנרא' כאלו מכבד בהם הבית אבל אם נגררים דרך הילוכן אין קפידא כ"כ, בהגהות יד אפרים (סו"ס י') כתב בזה, דיש לומר דעיקר החשש הוא מחמת הציציות שלפניו, שנתקלים ונדרסים כל עת ברגליו, אבל בציציות שלאחריו ליכא חשש, שהרי הם נגררים אחרי דריכת רגליו, ואי משום ההולכים אחריה, הרי עיניהם לפניהם יביטו נוכחה שלא ידרסו ע"ג הציציות. ועוד כיון שהי' הולך ע"ג כלי מילת, ואח"כ היו העניים באים וגוללים אותם, מן הסתם הי' הולך רק הוא לבדו.

³¹ בדעת תורה שם שכתב עשו"ת מאיר נתיבים סי' ב' שהוכיח דהעיקר כתי' א' שכתב מג"א, דודאי אף שלא בשעת לבישה חשיב בזיון כשהציציות נגררים ע"ג קרקע.

³² ועיין במשיב דבר (ח"א סימן מז) שאין איסור אלא אם כן אפשר לו להגביהו, ובמקום שאי אפשר לו, מותר. ובספר לקט הקמח החדש (סימן כא ס"ק יח) כתב בשם חיי עולם. שלא נאמר איסור גרירה על חלק העורף משעור ציצית.

³³ עיין טורי אבן שהוכיח מדלא נחשב ציצית בכלל דברים אשר אין להם שיעור למעלה מוכח דאם הוסיף באורך הציציות אינו מצוה ודומה לרוק יבמה. ולא ידעתי לפ"ז איך שבחו חז"ל גיטין נה ע"א ציצית הכסת, מהר"ץ חיות מסכת חגיגה ז. וכ"כ בדעת תורה, אולם עיין בערוך השולחן (או"ח יא סעיף יא) ז'מותר להיות ארוך יותר משיעור זה ואין בזה מצוה'.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כשכותב הסופר תורה פרשת האזינו, צריך לקדש בתנאי³⁴ את שם השם בכתובת³⁵ (דברים לב פסוק לו) וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵינוּ צוּר חֲסִיו בּוֹ. שיש לחוש שמא פירושו³⁶ שהגוים אומרים בן על הקב"ה. והרי הוא שם קודש, או שהוא על הקב"ה³⁷ שאומר על אומות העולם איה העבודה זרה שלהם, וא"כ הרי הוא שם חול שבטחו בו³⁸.

³⁴ בשו"ת שואל ומשיב מהדורה קמא חלק ג סימן קכו נשאל על זה אי הוה קודש או חול וכתב "וחשבתי לפענ"ד הוא קודש דהנה רש"י בפרשת האזינו מביא המחלוקת שבספרי בין ר' יהודה לר' נחמ"י שר' יהודה דורשו כלפי אומות העולם ור' נחמ"י דורשו כלפי ישראל והנה לר' נחמ"י הוא קודש". והביא גמ' דידן שזה מיטוס וכתב "וע" במהרש"א שם ובחדושי אנדות שפירש בהדיא שזה כדברי ר' נחמ"י בספרי וכן מצאתי בספרי בעצמו שר' נחמ"י אומר מיטוס בן אשתו של אספסאנוס נכנס לבית קדשי הקדשים וגוררו הפרכות בסייף ואמר אם אלוה הוא יבא וימחה וכפי הנראה פ"י אי אלהימו שאמר אם אלוה הוא יבא וימחה וכן מצאתי בתוס' ע"ז דף כ"ט ד"ה ישתו יין נסיכם" ולאחר שהריך לפלפל כתב "וע"כ לפענ"ד יש לקדש כסתם גמרא דגיטין ועכ"פ מספק ודאי יש לקדשו".

³⁵ ובדיעבד שלא קידש עיין שו"ת בית שלמה חלק יורה דעה ב (כרך ג-ד) סימן קסב, ושו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שנ"ט

³⁶ בתרגום ירושלמי וְאָמַר עֲתִידִין אִימָא לְמִימָר הָאֵן הוּא אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל תְּקִיפָא דְאַתְרָתְּצוּ בִּיה. וכ"ה ברמב"ן רש"ם ורבנו בחי

³⁷ בתרגום אונקלוס שם ויימר אן דחלתהון תקיפא דהוון רחיצין ביה, כפירש"י שם ועיין בחזקוני כשיהיו ישראל נגאלים ויהיו הם למעלה והאומות למטה ואמר ישראל אי אלהימו של עובדי כוכבים שאין יכולים להציל אומותיהם. וכן בספורנו ואמר האל יתברך לישראל אי אלהימו. של אמות העולם. כי אז אמנם יסיר שלטון כל שרי מעלה ומטה, כאמרו יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ועל מלכי האדמה על האדמה.

³⁸ ועיי"ש העמק דבר נראה דפשט זה המקרא מוכח כשני הפירושים, וכדרך משנה תורה שהרבה מקראות א"א לפרש לפי הפשט אלא בשני אופנים, וה"נ מוכרח בזה המקרא דהתחיל וסיים בלשון יחיד צור חסיו בו יהי עליכם, ובאמצע המקרא מדבר בלשון רבים יאכלו ישתו יקומו, אלא משמעו אי אלהימו משמעו חול וקודש, חול משמעו אדלמעלה, ואמר הקדוש ברוך הוא אי אלהימו של הכשדים ושארי אוה"ע, וע"ז קאי אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם יקומו ויעזרוכם ראו עתה וגו'. וקודש היינו ענין בפ"ע על חרבן בית שני, ואמר מיטוס אי אלהימו של ישראל צור חסיו בו, יהי עליכם סתרה, ראו עתה וגו', ומדויק שפיר הכפל יקומו ויעזרוכם יהי עליכם סתרה, דיקומו ויעזרוכם קאי על אוה"ע, דסבורים דכח ע"ז שלהם מצליחים, עתה יקומו ויעזרוכם בעת מטה הצלחתם, אבל על שאלת מיטוס לישראל אי אפשר לשאול יקומו ויעזרוכם, שהרי הוא בעצמו ידע דצורם מכרם, אבל השאלה דעכ"פ יהי עליכם סתרה להגן מחמת המציק כל כך: